

N:o 40.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående inrättande af en Postsparbank för riket; Gifven Stockholms Slott den 6 Mars 1883.

I syfte att inrätta en postsparbank för riket vill Kongl. Maj:t, med åberopande af bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen att

dels antaga närlagda förslag till förordning angående en postsparbank i riket,

dels besluta, att postsparbanken må ega ej mindre att i Riksbanken öppna upp- och afskrifningsräkning med åtnjutande för derå insatta medel, inom högst fyra hundra tusen kronor, af ränta enligt fullmäktiges i Riksbanken bestämmande, än äfven att, utan ställande af säkerhet, i Riksbanken begagna kreditiv till det belopp och mot den inträdesafgift samt under de vilkor i öfrigt, Fullmäktige finna skäligt föreskrifva,

dels ock medgifva, att Kongl. Maj:t må tills vidare bestämma såväl arfvoden för ordförande och ledamöter i styrelsen för postsparbanken och ersättning till postverkets tjenstemän för deras bestyr med postsparbanksrörelsen som ock löner och arfvoden för den byråchef och de biträden i öfrigt, som måste anställas hos Generalpoststyrelsen för att besörja de göromål, som tillhöra postsparbanken.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

Förslag

till

Förordning angående en postsparbank för riket.

§ 1.

Postsparbankens ändamål är att, under statens garanti, emottaga penningar, desamma förränta och genom räntas läggande till kapitalet ytterligare förkofra samt medlen i stadgad ordning vederbörande tillhandahålla.

Postsparbankens ändamål.

§ 2.

Mom. 1. En hvar eger att för egen eller annans räkning insätta medel i postsparbanken.

Insättning i allmänhet.

Mom. 2. Insättning kan ega rum vid de postanstalter, postsparbankens styrelse bestämmer, å alla de tider, då postanstalten hålles öppen för allmänheten.

Mom. 3. Första gången insättning verkställes, skall uppgift lemnas om namn, födelseår, månad och dag, hemvist och, der sådant kan ske, lefnadsyrke för den, till hvars förmån insättningen eger rum. Göres insättningen till förmån för minderårig, böra, om så ske kan, äfven föräldrarnes namn uppgifvas.

§ 3.

Minsta belopp, som på en gång må i postsparbanken insättas, utgör en krona. Derutöfver får insättning ske endast i helt krontal.

Minimum för insättning.

§ 4.

*Sparmärken
och sparkort.*

Mom. 1. För att underlätta besparing af äfven mindre belopp än en krona, tillhandahållas å de postanstalter, postsparbankens styrelse bestämmer, och hos särskildt antagne försäljningsmän sparmärken och sparkort.

Mom. 2. Sparmärke lyder å tio öre och betalas med samma belopp, hvaremot sparkort afgiftsfritt utbekommes af den, som vid emottagandet å detsamma anbringar minst ett sparmärke.

Mom. 3. Sparkort indelas i tio rutor. Sedan hvar och en af dessa rutor blifvit med sparmärke försedd, kan insättning i postsparbanken verkställas genom sparkortets inlemnande å postanstalt.

Mom. 4. Sparmärke må icke såsom betalningsmedel användas utom i det fall, som i denna § mom. 3 omförmäles.

§ 5.

Motbok.

Mom. 1. Vid första insättning erhåller insättaren afgiftsfritt dels en med seriebokstaf och ordningsnummer försedd motbok, utfärdad för den person, till förmån för hvilken insättningen eger rum, dels ock blanketter till qvittenser, afsedda att användas vid lyftande af innestående medel.

Mom. 2. I motbok skall vid utlemnandet finnas infördt sammandrag af de författningar, hvilka röra allmänhetens förhållande till postsparbanken.

Mom. 3. För en och samma persons räkning må insättning å mer än en motbok ej ega rum; dock må minderårig, för hvars räkning medel blifvit af annan person insatta, kunna utbekomma särskild motbok för insättning af egna medel.

§ 6.

*Qvitto å in-
satta medel.*

Insättning skall, för att vara gällande, af vederbörande tjänsteman å den postanstalt, der insättningen sker, qvitteras på sätt särskildt bestämmes.

§ 7.

*Räntegodt-
görelse.*

Mom. 1. Ränta å insatta medel godtgöres endast för hel månad och beräknas från och med månaden näst efter den, då insättningen egt rum, till den månad, då medlen få lyftas.

Mom. 2. Upplupen ränta lägges vid kalenderårs slut till kapitalet. Å hvad af det sålunda uppkommande beloppet utgör helt krontal beräknas ränta från och med början af näst derpå följande år.

Mom. 3. På en och samma motbok godtgöres icke ränta för högre belopp än 2,000 kronor.

§ 8.

Mom. 1. Räntefoten å de medel, som äro eller varda i postsparbanken insatta, bestämmes af Konungen. *Räntefot.*

Mom. 2. Varder i räntefoten förändring beslutad, träder densamma dock icke i verket under löpande kalenderår, ej heller förr än 4 månader efter det Konungens beslut i ämnet blifvit kungjordt.

§ 9.

Mom. 1. Den, som vill lyfta innestående behållning eller del deraf, *Uppsägning.* skall, med uppvisande af motboken, beloppet å postanstalt skriftligen uppsäga och dervid uppgifva, genom hvilken postanstalt medlen böra utbetalas. Öfver uppsägningen meddelas bevis af postanstalten.

Mom. 2. Uppsägning bör i allmänhet verkställas:

för belopp af högst	50 kronor	minst 10 dagar,
» » öfverstigande	50, men ej 500 kronor ...	» 30 »
» » »	500, » » 1,000 »	» 60 »
» » »	1,000 kronor ..	» 90 » ,

allt före den dag, då medlen skola vara att lyfta.

Mom. 3. På postsparbankens styrelse ankommer emellertid att i särskilda fall, der sådant begäres och utan olägenhet för postsparbanken kan ske, medgifva utbetalning af insatta medel äfven inom kortare tid, än här ofvan stadgas.

Mom. 4. Befinnes åter tiden för postens gång påkalla, att vid någon postanstalt uppsägningstiden äfven för belopp af högst 50 kronor utsträcket till mer än tio dagar, bör postsparbankens styrelse meddela nödiga föreskrifter i ämnet, hvilka skola å postanstalten anslås.

Mom. 5. Afser uppsägning icke hela det innestående beloppet, må densamma ej lyda å annat än helt krontal.

Mom. 6. Hafva uppsagda medel icke blifvit af vederbörande lyftade inom tio dagar efter den dag, då desamma skolat tillhandahållas, anses uppsägningen hafva förfallit, och beräknas räntan å dessa medel, såsom vore de i postsparbanken ånyo insatta.

§ 10.

Uttagning. *Mom. 1.* Anmäler sig innehafvare af motbok till lyftande af medel, som blifvit uppsagda, tillhör det honom styrka sin behörighet der-till genom meddelande af sådana uppgifter, som här ofvan i § 2 mom. 3 omförmälas.

Mom. 2. Finnas dessa uppgifter vara öfverensstämmande med dem, som vid första insättningen afgifvits, verkställes utbetalningen. I annat fall öfverlemnas ärendet till postsparbankens styrelse, som eger att efter omständigheterna förordna om medlens utbetalande eller om frågans hänvisande till laga domstol.

Mom. 3. Vid medlens lyftande aflemnas till postanstalten qvitto, tecknadt å sådan blankett, som i § 5 mom. 1 omförmäles.

Mom. 4. Beloppet af de lyftade medlen skall af vederbörande tjänsteman i motboken införas.

Mom. 5. Omfattar uppsägning hela det i motbok införda belopp, skall, jemte kapitalet, äfven upplupen ränta utbetalas, dervid motboken till postanstalten återställas.

§ 11.

Gift kvinnas och minderårigs rätt till uttagning. *Mom. 1.* Gift kvinna må, äfven utan mannens samtycke, uppsäga och lyfta medel, som för hennes räkning innestå i postsparbanken.

Mom. 2. Likaledes må minderårig, som uppnått 15 år, jemväl utan särskild tillåtelse af målsman, förfoga öfver medel, insatta å sådan motbok, som han på grund af § 5 mom. 3 för insättning af egna medel utbekommit.

§ 12.

Motboks användbarhet vid olika postanstalter. En och samma motbok må, för så väl insättning som uttagning af medel, användas vid hvar postanstalt, der sparbanksrörelse finnes anordnad.

§ 13.

Motboks insändande till post-sparbankens styrelse. *Mom. 1.* En gång hvar år, före utgången af den månad, hvar- under första insättningen egt rum, bör motbok å postanstalt mot qvitto aflemnas, för att genom postanstaltens försorg insändas till postsparbankens styrelse, som besörjer motbokens granskning och införande i

densamma af den för nästförflutna kalenderår upplupna ränta, hvarefter motboken genom vederbörande postanstalt, i utbyte mot omförmälta qvitto, till egaren återställes.

Mom. 2. Underlåter motboks egare att densamma, inom tid som ofvan säges, till insändning aflemna, och yppar sig sedermera skiljaktighet mellan motbok och postsparbankens räkenskaper, då skola, i fråga om egarens tillgodohafvande, räkenskaperna ega vitsord.

§ 14.

Innestå medel å motbok, på hvilken under loppet af tio år hvar- *Preskription.*
ken insättning eller uttagning egt rum, och har i afseende å dylik fordran icke vidtagits sådan åtgärd till fordringsrättens bevarande, som i Kongl. Förordningen den 4 Mars 1862, om tioårig preskription och om årsstämming, föreskrifves, då skola medlen tillfalla postsparbanken. Dock eger postsparbankens styrelse att, med afseende å förekommande omständigheter, medgifva medlens utbetalande till motbokens egare.

§ 15.

Mom. 1. Öfvergår eganderätt till motbok från en till annan, vare sig genom arf eller testamente eller ock till följd af konkurs eller utmätning, skall anmälan derom ofördröjligen göras hos postsparbankens styrelse. *Öfverlåtelse af motbok.*

Mom. 2. Innan sådan anmälan skett och blifvit godkänd, medför öfverlåtelsen ej någon rätt mot postsparbanken.

Mom. 3. Öfverlåtelse af motbok må ej ega rum i annat fall, än som i mom. 1 af denna § säges.

§ 16.

Mom. 1. Förloras motbok, bör sådant hos postsparbankens styrelse ofördröjligen anmälas, med uppgift å tid och omständigheter, under hvilka boken förkommit. *Förlust af motbok.*

Mom. 2. Har sådan anmälan skett, eger styrelsen gå i författning derom, att motboken varder, på egarens bekostnad, tre gånger i allmänna tidningarne efterlyst.

Mom. 3. Sex månader efter det sådan efterlysning sista gången egt rum, må ny motbok, i den förkomnas ställe, utfärdas af postsparbankens styrelse, på hvars pröfning ankommer, dels huruvida för den

nya motbokens erhållande säkerhet bör ställas, dels ock om och, i sådant fall, med hvilket belopp särskild afgift skall för motboken erläggas.

Mom. 4. Genom ny motboks utfärdande varder den förra motboken till kraft och verkan mot postsparbanken dödad.

§ 17.

*Förmedling
af obliga-
tionsköp.*

Gör egare af motbok till postsparbankens styrelse framställning derom, att för medel, som på hans räkning i postsparbanken innestå, må inköpas räntebärande obligation af det slag, som för postsparbankens egen räkning anskaffas, tillhör det styrelsen föranstalta, att, så vidt ske kan och inom den i § 9 mom. 2 stadgade uppsägningstid, dylik obligation varder, utan särskild afgift till postsparbanken, inköpt till förmånligaste kurs, som kan betingas. Obligationen skall derefter genom vederbörande postanstalt motbokens egare tillhandahållas, mot erläggande af belöpande franko- och assurancesafgifter, i fall obligationen, för att egaren tillställas, skall med post från en till annan ort befordras.

§ 18.

*Medlens
fruktbar-
görande.*

Mom. 1. De i postsparbanken inflytande medel, som icke erfordras för löpande utgifters bestridande, insättas på upp- och afskrifningsräkning i Riksbanken.

Mom. 2. För så stor del af dessa medel, som postsparbankens styrelse anser icke behöfva på sådant sätt hållas tillgängliga för att möta uppsägning af medel, hvilka i postsparbanken innestå, skola för postsparbankens räkning inköpas räntebärande obligationer, utfärdade af svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller svenska hypoteksföreningar mellan jordegare å landet; dock med rätt för postsparbankens styrelse att intill högst hälften af de postsparbankens medel, som kunna blifva föremål för dylik fast placering, i stället för inköp af obligationer, göra medlen fruktbarande genom deras utlåning till Riksgäldskontoret mot dess å statens vägnar afgifna skuldförbindelse för att användas i och för statens odlingslånefonds räkning; börande i sistnämnda fall såväl tiden för återbetalning af dylik försträckning som räntan derå bero på aftal mellan postsparbankens styrelse och fullmäktige i Riksgäldskontoret.

§ 19.

*Förvaltnings-
kostnader,
m. m.*

Mom. 1. De med postsparbankens förvaltning förenade utgifter skola bestridas med den räntevinst, som på postsparbankens rörelse kan uppkomma.

Mom. 2. Till en början och så länge icke denna räntevinst dertill lemnar full tillgång, bör af postverket förskjutas, hvad utöfver räntevinsten kan för ändamålet erfordras.

Mom. 3. Sedan hvad sålunda förskjutits blifvit postverket ersatt, skola de öfverskott, som kunna uppkomma, användas uteslutande för postsparbankens egna ändamål.

§ 20.

Mom. 1. Efter bokslut, som för hvarje kalenderår verkställes, skall styrelsen till Konungen afgifva underdånig berättelse om postsparbankens tillstånd och förvaltning.

*Ärsberättelse
m. m.*

Mom. 2. Vid afgifvande af denna berättelse åligger det styrelsen att yttra sig rörande det belopp, som af postsparbankens medel må under det löpande året användas för vidtagande af åtgärder, hvilka afse främjande af sparsamhet, särskildt inom de mindre bemedlade samhällsklasserna.

§ 21.

Mom. 1. Postsparbankens styrelse utgöres af Generalpostdirektören såsom ordförande, samt fyra ledamöter, nemligen den byråchef i Generalpoststyrelsen, som är föredragande för ärenden rörande postsparbanken, en af Konungen särskildt förordnad ledamot samt en af fullmäktige i Riksbanken och en af fullmäktige i Riksgäldskontoret, hvilka båda sistnämnda ledamöter bemålde fullmäktige hvar för sig inom sig utse.

*Post-
sparbankens
styrelse.*

Mom 2. Är Generalpostdirektören hindrad att i handläggning af ärendena hos styrelsen deltaga, skall såsom ordförande i styrelsen tjenstgöra den byråchef i Generalpoststyrelsen, Konungen dertill förordnar.

Mom. 3. Om sättet för ärendenas handläggning hos postsparbankens styrelse och i hvilka ärenden styrelsens ordförande eger ensam besluta bestämmes af Konungen.

§ 22.

Fullmäktige i Riksbanken besörja, att för de medel, som af postsparbankens styrelse anvisas, obligationer inköpas af den beskaffenhet denna förordning bestämmer; låta för postsparbankens räkning i Riksbanken förvara de postsparbanken tillhöriga obligationer och andra värdehandlingar mot den ersättning till Riksbanken, som af fullmäktige bestämmes; samt föranställa, på framställning af postsparbankens styrelse, om försäljning eller pantsättning af postsparbankens värdehandlingar till det belopp, styrelsen finner nödigt.

*Riksbankens
befattning
med post-
sparbankens
medel.*

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 6 Mars
1883.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Departementschefen Statsrådet Themptander föredrog det underdåniga betänkande angående inrättande af en allmän postsparbank, som den 23 December nästlidna år afgifvits af de för frågans behandling i nåder förordnade komiterade, öfver hvilket betänkande såväl Generalpoststyrelsen som Riksdagens fullmäktige i Riksbanken blifvit hörde.

Efter redogörelse för innehållet af komiterades betänkande och af de deröfver afgifna yttranden, anförde Departementschefen:

»Då jag den 16 December 1881 tillstyrkte Eders Kongl. Maj:t att förordna en komité för afgifvande af yttrande och förslag om inrättande af en under statens garanti och förvaltning ställd postsparbank,

framhöll jag, bland annat, beträffande syftemålet med det för komitén ifrågasatta uppdraget, önskvärdheten af en utredning, huruvida en dylik sparkassa, som förmedelst de särskilda postanstalterna utsträckte sin verksamhet till landets olika delar, kunde anses vara hos oss af behof påkallad. Med anledning häraf hafva komiterade i sitt betänkande framhållit, bland annat, hurusom de enskilda sparbankerna i vårt land visserligen i det stora hela gjort både jemna och hastiga framsteg, i synnerhet under senaste årtionden; men att det enskilda sparbanksystemet dock icke kan anses ensamt fullt motsvara behofvet af sparanstalter i ett land med Sveriges betydliga utsträckning och jämförelsevis ringa befolkningstäthet. Särskildt påpekas, att de allra flesta af landets omkring 900 sparbankskontor icke äro för allmänheten tillgängliga mer än en eller annan timme i veckan eller månaden; samt att, om också det stora flertalet enskilda sparbanker äro fullt solida och välskötta, missförhållanden i fråga om sparbanksmedlens handhafvande dock stundom trädt i dagen, egnade att ingifva allvarliga bekymmer eller åtminstone ådaga läggande, att placeringen af dylika medel icke i alla sparbanker sker med erforderlig urskilning och trygghet, hvadan det skulle vara af vikt att insättare kunde välja mellan olika sparbanker, hvilket dock under närvarande förhållanden i allmänhet icke är möjligt. I synnerhet genom två egenskaper: *lätt tillgänglighet* och *otvifvelaktig säkerhet* skulle en *postsparbank* blifva af synnerligt gagn för kapitalbildningen och sparsamhetens främjande företrädesvis inom de mindre bemedlade folkklasserna. Och sådan nytta skulle vinnas utan någon inskränkning i de bestående enskilda sparbankernas verksamhet, för så vidt dessa sparbanker verkligen skötas med vederbörlig omsorg och samvetsgrannhet. Erfarenheten i utlandet har nemligen till fullo bevisat, att endast illa skötta enskilda sparbanker undanträngas, under det att de solida utan svårighet bestå och utvidga sin verksamhet vid sidan af postsparbanken; en arbetsfördelning uppstår så, att de enskilda sparbankerna behålla och draga till sig större insättningar, medan postsparbanken får sina kunder hufvudsakligen ur de minst bemedlade samhällslagren. De, som icke kunna hopspara mer än helt små belopp, tästa sig i allmänhet vida mindre vid den högre ränta, de enskilda sparbankerna kunna gifva, än vid de förmåner postsparbanken erbjuder derutinnan, att de små beloppen kunna i säkert förvar aflemnas snart sagdt när som helst och hvar som helst, genom insättning på närmaste postanstalt och att uttag likaledes kunna göras vid hvarje postanstalt oberoende af insättningsorten. Sistnämnda omständighet får särskildt en mycket stor betydelse för den mera rörliga delen af landets arbetarebefolkning, för alla dem som pläga ombyta vistelseort för att uppsöka tillfällen till lönande arbetsförtjenst.

Komiterade erinra vidare såsom en synnerligen vigtig fördel af en postsparbank för ett så vidsträckt land som Sverige, att postsparbanken lätt kan göras till medelpunkt för supplementära sparanstalter af många slag såsom skolsparkassor, fabriks- och verkstads-sparkassor, m. fl. smärre sparinnrättningar, för hvilkas anordnande kraftiga bemödanden blifvit under de senaste åren gjorda i åtskilliga länder. Ett redan mångenstädes i utlandet infördt medel att uppsamla de allra minsta besparingarne, nemligen användandet af sparkort och sparmärken, kan, såsom komiterade framhålla, med stor fördel sättas i förbindelse med en postsparbanks verksamhet, under det att stora olägenheter vidlåda nyssnämnda förfaringsätt, då det användes af enskilda sparbanker eller andra privata anstalter.

Af icke ringa betydelse är ock, såsom komiterade påpeka, den nyttiga verkan en postsparbank utöfvar derigenom, att den gör allmänheten till statens fordringsegare, hvilket kan ske icke endast genom mottagandet af insättningar på motbok utan äfven genom förmedlande af inköp af statsobligationer. På samma gång spridningen af statens skuldförbindelser bland de mindre bemedlade samhällslagren utgör ett synnerligen kraftigt medel att praktiskt befordra utöfningen af sparsamhetens dygd, knyts härigenom starka band mellan staten och befolkningen, i det att den sistnämnda blir direkt intresserad i upprätthållande af god ordning och undvikande af sådana förvecklingar, som skulle skada statens kredit och betalningsförmåga.

Under det att således flere vigtiga skäl tala för en postsparbanks inrättande, äro — såsom komiterade visa — de skäl, som stundom anföras mot en sådan åtgärd, föga hållbara. Genom att inrätta en postsparbank ingriper staten icke på något sätt störande i den enskilda företagsamheten, ej heller finnes någon ens nämnvärd fara för förluster för staten å postsparbanksrörelsen. Det starkaste motståndet mot postsparbankens inrättande har dock i andra länder berott af fruktan för att derigenom de enskilda sparbankernas nyttiga verksamhet skulle hämmas. Det ogrundade i en dylik farhåga, så vidt fråga är om de solida sparbankernas verksamhet, har dock erfarenheten i utlandet tillräckligt ådagalagt, och både från Storbritannien och Italien anför komitén bevis derpå. Hvad slutligen beträffar det ofta hörda påståendet att postsparbankens verksamhet skulle hafva till följd, att kapital droges från landsbygden för att koncentreras i hufvudstaden och företrädesvis komma denna till godo, erinrar komitén, att här icke kan vara fråga om medlens utlånande på ett sätt, som skulle komma företrädesvis den ena eller den andra orten till godo, utan om en sådan placering, som på samma gång den innebär största trygghet för postsparbanken, kommer

att möjliggöra en minskning i den utländska skuldsättning, hvilken dels redan egt rum, dels framdeles kan ifrågakomma så väl för statens egna behof som ock för beredande af nödigt förlag för jordbruksnäringen. Komitén har nemligen föreslagit, att postsparbankens medel skulle få placeras endast i svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller de svenska hypoteksföreningarnes å landet obligationer. Om derjemte, såsom jag anser mig böra föreslå, bestämmes, att en del af postsparbankens medel får mot statens skuldförbindelse ingå till den odlingslånefond, om hvars bildande nådig proposition i dag beslutats, lärer man med än mindre fog kunna tala om dessa medels koncentrerung till förmån för en viss ort. Tvärt om skulle de medel, som på sistnämnda sätt placeras, vinna en användning, som efter mitt förmenande skulle verka i hög grad välgörande för landets olika delar.

Komitén har ock omförmält, huru från de främmande länder, der postsparbanker redan under någon längre eller kortare tid varit i verksamhet, föreligga särdeles gynsamma uppgifter rörande dessa institutioner. För närvarande finnas i utlandet 10 postsparbanker, nemligen i England (sedan 1861), Belgien, Italien, Nederländerna, Frankrike och Österrike samt Nya Zeeland, Kanada, Japan och Britiska Indien; och i flera andra stater pågå, efter hvad jag har mig bekant, förarbeten, som afse postsparbanks inrättande.

I korthet har jag nu antydt hufvuddragen af den utredning komitén lemnat och som föranledt densamma till det enhälliga tillstyrkandet, att en postsparbank må jemväl här i landet inrättas. Gagnet och behöfligheten af en sådan institution hafva äfven vitsordats uti de yttranden, som i ämnet afgifvits af så väl fullmäktige i Riksbanken som Generalpoststyrelsen.

Den uppfattning hos mig om önskvärdheten af en postsparbanks tillvägbringande, som låg till grund för min underdåniga hemställan om ärendets behandling genom en komité, har endast kunnat än mera stadgas genom den närmare utredning om en dylik banks betydelse komitén åstadkommit, och då så väl komitén som Generalpoststyrelsen ansett hinder icke möta för att låta de fasta postanstalterna i riket lemna det biträde vid sparbanksrörelsens handhafvande, som ingår i postsparbankens uppgift, är det med liflig öfvertygelse, att landet icke bör dröja med att tillägna sig denna gagneliga institution, som jag tillstyrker Eders Kongl. Maj:t att nu besluta vidtagande af de åtgärder, som påkallas för att en postsparbank, stäld under statens garanti och förvaltning, må redan med ingången af nästa år kunna träda i verksamhet.

Komitén har ock uppgjort förslag till reglemente för en dylik bank,

men hemställt att före pröfningen af detsamma Riksdagens beslut måtte inhemtas rörande de delar af ämnet, som kunna påkalla Riksdagens medverkan. Dertill hänför komitén i första rummet meddelandet af statens garanti för de medel, som varda postsparbanken anförtrodda, och vidare frågan om förskotterande från postverkets medel af de för postsparbankens förvaltning erforderliga utgifter, intilless desamma kunna ersättas genom uppkommande vinst å bankens rörelse. Slutligen föreslår komitén, att Riksdagen må besluta de föreskrifter för fullmäktige i Riksbanken, som skulle angå deras befattning med förvaltningen och värden af postsparbankens medel samt sistnämnda banks ställning till Riksbanken i fråga om rätt att der begagna kreditiv samt upp- och afskrifningsräkning.

Delande komiténs åsigt, att nyss antydda frågor påkalla Riksdagens beslut, men att de mera detaljerade reglementariska bestämmelserna böra i administrativ väg meddelas, anser jag dock med hänsyn så väl dertill, att Riksdagens beslut påkallas för statsgaranti för postsparbanken som ock till frågans synnerliga vikt, det vara i sin ordning att hufvudgrunderna för denna banks verksamhet och förvaltning varda af Konung och Riksdag fastställda och upptagas i en särskild författning. Jag har derfor uppgjort förslag till en dylik författning med ledning af det utaf komitén utarbetade reglemente för postsparbanken, men med uteslutande dels af mera underordnade detaljbestämmelser, dels ock af de ämnen, som lämpligen tillhöra instruktionen för postsparbankens styrelse.»

Sedan Departementschefen uppläst det af honom uppgjorda förslag till förordning angående en postsparbank för riket, yttrade Departementschefen vidare:

»Då detta förslag utom i två punkter fullkomligt öfverensstämmer med motsvarande delar af det reglemente för postsparbanken, komitén utarbetat, kan jag, med hänvisande till den af komitén derfor lemnade motivering, nu inskränka mig till att redogöra endast för de båda punkter, beträffande hvilka en afvikelse från komitéförslaget blifvit af mig ifrågasatt.

I senare momentet af § 18, motsvarande § 19 i komiténs reglementsförslag, och som handlar om placering af de postsparbankens medel, hvilka ej böra hållas tillgängliga på upp- och afskrifningsräkning, för att möta uppsägningar, har jag trott ett tillägg böra göras för att, på sätt jag förut antydt, bereda användning af en del utaf postsparbankens medel för den så kallade odlingslånefonden och för att åstadkomma detta på ett enkelt, men i allt fall lika betryggande sätt som genom inköp af statens obligationer. Det är af Eders Kongl. Maj:t förutsatt att medel för odlingslånefondens bildande skola anskaffas af Riksgäldskon-

toret medelst upplåning; men till så stor del, som postsparbankens tillgångar lämpligen kunna vinna placering i denna fond, synes det mig vara en ouödlig omgång att låta Riksgäldskontoret utfärda obligationer, då samma trygghet beredes postsparbanken medelst Riksgäldskontorets handskrifna skuldförbindelser. Värden af postsparbankens säkerhetshandlingar blir derigenom ock i någon mån underlättad. Vål inser jag, att dylika skuldförbindelser icke kunna i händelse af behof realiseras på samma sätt som obligationer, men då man tager i betraktande *dels* att en postsparbanks tillgångar, enligt hvad erfarenheten i utlandet ådagalagt, pläga regelbundet stiga utan betydligare bakslag ens under vådsamma kriser, *dels* också att minst femtio procent af postsparbankens för fast placering afsedda medel äfven enligt detta förslag skulle utgöras af lätt säljbara obligationer, kan efter mitt förmenande någon den ringaste fara icke förefinnas vid att placera en del af postsparbankens tillgångar i så säkra papper som Riksgäldskontorets förskrifningar af ifrågasvarande slag, äfven om deras förfallotid skulle göra dem hänförliga till kategorien af mera långa papper. Tiden för återbetalning af dessa försträckningar för odlingsfondens räkning samt räntan derå torde lämpligen böra bero af öfverenskommelse mellan postsparbankens styrelse och fullmäktige i Riksgäldskontoret.

Hvad jag i sammanhang med frågan om fruktburgörandet af postsparbankens tillgångar anser mig icke kunna underlåta att särskildt betona, är utsigten, att en postsparbank, sedan dess rörelse nått en viss omfattning, skall underlätta möjligheten för staten att upplägga inhemska lån och äfven, hvad som efter mitt förmenande är af synnerlig vikt, gifva åt dessa lån formen af från läntagarens sida ouppsägbara förbindelser. En postsparbanks verksamhet i detta afseende beror icke allenast af dess eget behof att få de åt den anförtrodda medel placerade, utan ock af dess i § 17 af författningsförslaget framhållna uppgift att förmedla inköp åt allmänheten af obligationer och sålunda bereda åt dessa en spridning bland samhällsklasser, hvilka hittills i vårt land endast i helt obetydlig grad i sådana papper nedlägga sina besparingar.

Den andra punkten, hvori jag ifrågasatt en afvikelse från komiténs hemställan, är § 21, motsvarande § 24 i komiténs förslag. Komitén har deri ansett, att de ledamöter i postsparbankens styrelse, hvilka der icke hade plats på grund af sitt embete inom postverket, skulle vara förordnade af Eders Kongl. Maj:t, men då komiténs förslag tillika innehåller den bestämmelsen, hvilken jag i allo gillar, att af dessa till antalet tre ledamöter en skulle vara fullmäktig i Riksbanken och en i Riksgäldskontoret, synes det mig lämpligast, att de respektive fullmäktige i dessa Riksdagens verk, hvilka eljest sines emellan fördela göromålen,

också hvar för sig utse åt hvilken af dem bör öfverlemnas uppdraget att tjenstgöra såsom medlem af postsparbankens styrelse.

I mom. 2 af § 21 är i öfverensstämmelse med komiténs förslag i § 26 mom. 4 infördt ett stadgande, huru ordförandebefattningen i styrelsen skall uppehållas under Generalpostdirektörens hinder att densamma utöfva.

Till denna paragraf har jemväl fogats ett särskildt moment för att hänvisa till den instruktion, som skulle komma att af Eders Kongl. Maj:t utfärdas för postsparbankens styrelse och hvari, bland annat, borde bestämmas, i hvilka ärenden Generalpostdirektören eger att ensam besluta. På sätt komitén utredt, skulle nemligen flertalet af de postsparbanken rörande ärenden blifva föremål för handläggning ensamt af Generalpostdirektören och den för dessa ärenden särskildt anstälde byråchefen i Generalpoststyrelsen, under det att endast vissa mera viktiga och en mångsidigare pröfning påkallande frågor skulle afgöras af styrelsen samfäldt.

Uti författningsförslagets sista § har jag inrymt en bestämmelse, som i allo grundar sig på hvad komitén hemställt, ehuru komitén ej upptagit den i sitt förslag till reglemente för postsparbanken, der den ej heller lämpligen kunde hafva sin plats. När nu åter fråga är att genom en af Konung och Riksdag stiftad lag bestämma hufvudgrunderna för postsparbankens verksamhet och förvaltning, böra deri icke heller saknas erforderliga föreskrifter om den befattning med placeringen och vården af postsparbankens medel, som är afsedd att tillkomma fullmäktige i Riksbanken. Paragrafens innehåll öfverensstämmer med komiténs förslag (sid. 32 i betänkandet) utom deri att, på sätt Fullmäktige i sitt yttrande ifrågasatt, ersättning lär böra utgå af postsparbanken till de Riksbankens tjenstemän, som skola handhafva vården af postsparbankens värdepapper.

För smärre förändringar i redaktionen af komiténs förslag, mestadels beroende deraf att de närmare reglementariska bestämmelserna ansetts icke böra i denna författning upptagas, kan någon särskild motive-ring ej erfordras, utan vågar jag, med stöd af hvad jag nu anført och med åberopande i öfrigt af komiténs betänkande, i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen till antagande omförmälda, af mig uppgjorda *förslag till förordning angående en postsparbank för riket.*

Vidare lærer det vara nödigt att, på sätt komitén tillstyrkt, i den nådiga propositionen Riksdagens medgifvande äskas dertill att postsparbanken får i Riksbanken så väl öppna upp- och afskrifningsräkning och åtnjuta ränta enligt fullmäktiges bestämmande för derå insatta medel inom högst fyrahundra tusen kronor, som ock begagna kreditiv utan ställande af säkerhet. Komitén har visserligen ansett postsparbanken

böra befrias från kreditivavgift, men då Fullmäktige yttrat sig emot komiténs förslag i den delen, vill jag icke ifrågasätta en dylik förmån för postsparbanken, helst jag håller sannolikt, att postsparbanken kan ganska snart undvara ett särskildt kreditiv.

De för postsparbanken erforderliga förvaltningsutgifter äro, på sätt i § 19 af förslaget till förordning angifves, afsedda att förskjutas af postverkets medel, intill dess postsparbankens egna vinstmedel lemna tillgång till deras bestridande. Bland dessa utgifter förekomma jemväl arfvoden till ordförande och ledamöter i postsparbankens styrelse, ersättning till postverkets personal för dess befattning med postsparbankens rörelsen samt löner och arfvoden till den byråchef och de biträden i Generalpoststyrelsen, som skola besörja handläggningen af de ärenden, som tillhöra postsparbanken. Det är naturligtvis omöjligt att på förhand bestämma vare sig måttet af det arbete, som kommer att krävas af de särskilda medlemmarne i postsparbankens styrelse eller den förstärkning i Generalpoststyrelsens arbetskrafter, som påkallas deraf att i postverket inordnas denna nya och viktiga institution. Något förslag till löne- eller arfvodesstat kan därför nu icke ens tillnärmelsevis uppgöras, utan kan det först vara efter en längre tids erfarenhet, som några definitiva anordningar i det afseendet kunna vidtagas. Tilldess torde det böra åt Eders Kongl. Maj:t öfverlemnas att bestämma i dessa ämnen; och har jag ansett förslag derom böra i den nådiga propositionen framställas.»

Slutligen tillkännagaf Departementschefen, att han, under förutsättning af nådigt bifall till hvad af honom blifvit hemställt, uppsatt förslag till den proposition i ämnet, som borde till Riksdagen aflåtas, hvilket förslag nu jemväl af Departementschefen upplästes.

Hvad föredragande Departementschefen sålunda tillstyrkt, deri Statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla; och skulle i enlighet med ofvanberörda förslag proposition i ämnet af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

A. L. Fris.